

Seznam příloh

Příloha 1 – Průběh jednotlivých setkání

Příloha 2 – Otázky pro učitelku

Příloha 3 – Otázky pro rodiče

Příloha 4 – Otázky pro dítě

Příloha 5 – Dotazník pro rodiče – nevyplněný

Příloha č. 1 – Průběh jednotlivých setkání

První setkání

Ač mateřská škola Sokolovská pořádá návštěvy v domově seniorů už několik let, vždy je to každý rok pro děti něco nového. Návštěv se zúčastňují předně předškolní děti (rozumíme tím dítě těsně před nástupem do základní školy).

První byla na programu prohlídka areálu, aby se děti seznámily s prostředím. Podívaly se do pár pokojů, kde byli ubytovaní senioři se sníženou možností pohybu nebo úplně bez možnosti pohybovat se vlastní silou. Na každém pokoji se děti shlukly kolem postele seniora a zazpívaly mu písničku o přátelství. Někteří senioři projevíli zájem a chtěli si děti pohladit, z toho byly děti trochu v rozpacích, ale hned v druhém případě to zvláště holčičky ocenily. U jedné babičky na vozíčku se nechaly dokonce obejmout. Paní učitelka se každého seniora zeptala, jak se mu daří, jaké má zdraví a jak se mu v domově líbí. Děti si tak mohly vyslechnout všední problémy seniorů.

Po prohlídce areálu se děti přesunuly do společenské místnosti, kde už na ně čekali senioři, kteří se chtěli setkání s dětmi zúčastnit. Ale jak už to bývá zvykem, nejvíce obdivu napoprvé sklídila zvířátka na podporu relaxace – kočky a papoušci Andulky.

Paní učitelka nasměrovala děti na hlavní záměr návštěvy, na seniory. Požádala děti, aby si každý stoupl k jedné babičce nebo dědečkovi, aby se mohli vzájemně představit. Představování probíhalo formou komunitního kruhu, stejně jako ve školce. Kdo dostal do ruky „povídálka“ (kámen s namalovanými ústy), mohl se přestavit, říci své jméno a pak poslal „povídálka“ dál. Situace byla ztížená především tím, že mnozí senioři nedoslýchali a nevěděli, co mají dělat. Paní učitelka jim hlasitě zopakovala, že se mají představit, případně pomohli ostatní senioři a řekli jméno místo něj.

Následovalo rychlé focení každého dítěte s jedním seniorem. Bylo milé, že počet dětí byl stejný jako počet seniorů. Tato činnost měla návaznost na další setkání, kdy děti měly přinést výtvar z těchto fotografií jako dárek.

Dále dostal každý kousek papíru a fix. Na papír se každý měl podepsat a mohl i něco namalovat. Zde se také děti setkaly s mnohými problémy seniorů. Někteří senioři velmi špatně viděli, jiným se klepaly ruce. Bylo zjevné, že děti nejprve nevěděly, jak se v takové

situaci zachovat. Když zjistily, že si mohou navzájem vypomoci, uvolnilo se napětí mezi oběma generacemi a rázem zde byla jiná atmosféra. Některé děti pomohly starým lidem s podpisem, k tomu jim přidaly obrázek jako bonus. Dokonce se našli i odvážlivci, kteří dědečka či babičku „upomenuli“ že k podpisu musí přece něco nakreslit. Na druhou stranu vypomáhali senioři s podpisy i dětem, například jim napovídali písmenka.

Následně vybrala paní učitelka od všech papíry se jmény a zvlášť rozdělila podpisy dětí a seniorů. Papíry s podpisy seniorů si pak vzala do rukou a rozložila jako karty. Každé dítě si vytáhlo jeden papír s podpisem, paní učitelka mu přečetla jméno, které bylo na papíru napsané a dítě mělo za úkol dotyčného seniora najít. Ten pak potvrdil, že papír je opravdu jeho.

Tato reflexe prokázala, jak rychle si děti zapamatovaly jména seniorů i přes tuto první a poměrně krátkou návštěvu. Každý papír našel svého majitele a na tvářích starých lidí bylo vidět, jak je potěšilo, že si je děti zapamatovaly.

To však byla poslední činnost a tím návštěva spěla ke konci. Děti se podáním ruky s každým rozloučily a na úplný konec babičkám i dědečkům zazpívaly píseň o přátelství a znovushledání.

Druhé setkání

Tématem druhého setkání byly narozeniny. Ve školce je tradicí, že oslavenec má na hlavě korunu, děti mu namalují obrázek, zazpívají, sfouknou svíčky v přesném počtu jeho věku a zahrají společně s oslavencem jeho oblíbenou hru.

Podobně byly koncipovány narozeniny v domově seniorů. Den před tím děti vymyslely a vytvořily koruny pro oslavence a namalovaly jim obrázky. Narozeniny slavili celkem čtyři senioři, dvě babičky a dva dědečkové. Učitelka s sebou sbalila více jak sto čajových svíček, aby dětem přiblížila o kolik je to víc, než sfoukávají ve školce.

Kvůli nemocné kolegyni musela učitelka s sebou k seniorům vzít více dětí, než chtěla. Setkání bylo více chaotické, jelikož nejmladší děti neudržely tolik pozornosti, zato se ale velmi rády a bez ostychu pouštěly do všech činností.

Po přivítání se oslavencům rozdaly koruny, což se dědečkům oslavencům líbilo. Říkali, že jsou teď jako králové. Učitelka všem dětem nahlas řekla, kolik je každému senioru let a ptala se, zda je to málo nebo moc.

Každé dítě dostalo plnou hrst svíček a společně se seniory je rovnali do středu stolu. Když byly všechny svíčky vyskládány, začala je učitelka postupně zapalovat. U každé svíčky řekla nahlas číslo. Celkově se dostala k číslu kolem čtyřiceti, pak předala zapalování jednomu dítěti a také se k zapalování přidaly ošetřovatelky z domova seniorů. Světlo svíček vneslo do prostředí slavnostní atmosféru.

Když byly všechny svíčky zapálené, každému senioru zvlášť se zazpívala narozeninová píseň. Díky opakování se na podruhé přidali i senioři a písně dozpívali s dětmi dohromady.

Po písničce následovalo společné sfoukávání svíček, do kterého se všichni velmi rádi zapojili, jak děti, tak senioři. Samozřejmě nechyběly gratulace, kdy děti obešly všechny oslavence, podaly jim ruku a pogratalovaly k narozeninám. Učitelka každému oslavenci darovala svazek obrázků, které jim k této příležitosti děti namalovaly.

Na konci druhého setkání dostali všichni senioři dárek, který děti vyráběly za pomoci paní učitelky. Byla to koláž seskládaná z fotografií z prvního setkání. Tato upomínka na první návštěvu všechny moc potěšila. Koláž mezi seniory kolovala a každý se na ní mohl najít s nějakým dítětem dohromady.

Třetí setkání

Třetí setkání probíhalo volnějším způsobem. Na programu bylo malování společného obrázku a tvorba cukroví z připraveného těsta.

Učitelka již tolik nekoordinovala a neřídila celé setkání. Dokonce i vysvětlení průběhu přenechala dětem. Děti seniorům vysvětlily, že mají společně, vždy jedna babička či dědeček s jedním dítětem, namalovat nějaký vánoční obrázek. Učitelka na navození vánoční atmosféry zapnula jako kulisu koledy.

Děti rozdaly seniorům čtvrtky, pastelky a fixy, zařadily se mezi seniory a všichni začali společně pracovat. Takto uspořádané setkání dávalo více prostoru pro vzájemnou interakci mezi těmito dvěma generacemi. Zhotovené obrázky si učitelka u sebe uchovala s tím, že

z nich děti vytvoří přání, která pak odešlou každému senioru zvlášť. Takže každému zúčastněnému seniorovi přijde vánoční přání od dítěte, se kterým obrázek tvořil.

V druhé části se tvořilo vánoční cukroví z již připraveného těsta. Těsto po předchozí domluvě připravily ošetřovatelky z domova seniorů. Děti i senioři společně tvořily kokosové nepečené kuličky a linecké rohlíčky, které poté ošetřovatelky po skončení návštěvy upekly.

Ukázalo se, že všichni nejraději vyráběli kuličky, protože je pak mohli jednoduše sníst a pomlsat si. Toto uvítali zvláště dědečkové, i když nepečené linecké cukroví taktéž některým přišlo k chuti.

Celá akce proběhla ve velmi klidné atmosféře. Některé děti vyprávěly seniorům, jak prožívají vánoce jejich prarodiče. Vcelku se za toto setkání událo nejvíce interakcí z celých tří setkání.

Příloha č. 2 – Otázky pro učitelku

- 1) Jaký byl váš hlavní cíl, když jste začínala s dětmi realizovat návštěvy v domově seniorů?
- 2) Sledujete naplnění tohoto cíle?
- 3) Jak postupujete při plánování aktivit, které jsou vzájemné jak pro děti, tak pro seniory?
- 4) O jaké aktivity je především zájem ze strany dětí a ze strany seniorů?
- 5) Jak reagují děti po návratu do MŠ, řeší nějaké otázky ohledně stáří?
- 6) Jak jim v jejich dotazech pomáháte?
- 7) Jak reagují rodiče dětí na spolupráci MŠ s domovem seniorů?
- 8) Vyskytly se nějaké problémy v průběhu spolupráce?
- 9) Změnila se nějak struktura a organizace návštěv za dobu spolupráce s domovem seniorů?

Příloha č. 3 – Otázky pro rodiče

- 1) Jak často se Vaše dítě vídá s prarodiči?
  - Denně
  - 1 x týdně
  - 1 x měsíčně
  - Téměř ne
  - Vůbec
  - Jiná možnost:
- 2) Při jakých příležitostech?
- 3) Angažují se prarodiče při výchově dítěte?
  - Pokud ano, jak?
- 4) S kterým z prarodičů se dítě vídá nejvíce?
- 5) V čem spatřujete význam styků prarodičů s dítětem??
- 6) Domníváte se, že by mateřské školy měly spolupracovat s domovy seniorů?
  - ANO – NE
  - Zdůvodněte své vyjádření
- 7) Vypráví Vám dítě o návštěvě v domově seniorů? Prosím konkretizujte

Příloha č. 4 – Otázky pro dítě

- 1) Proč chodíte s paní učitelkou za babičkami a dědečky do domova seniorů?
- 2) Co se ti na návštěvách líbí a co je ti nepříjemné?
- 3) Co jsi/jste dělali na návštěvě v domově seniorů?
- 4) Navštěvuješ svoji babičku a dědečka?
- 5) Jak často se vídáš s babičkou a dědečkem?
- 6) Co děláš se svojí babičkou a dědečkem nejraději?

Příloha č. 5 – Doplnující dotazník pro rodiče - nevyplněný

Rodič:

Muž   *Žena*

Vzdělání:

Základní   *Střední*   *Vysokoškolské*   *Jiné (uved'te jaké)*

Babička z matčiny strany

Věk: *do 50*   *51 – 60*   *61 – 70*   *70 a více*   *nežijící*

V důchodu	Pracující
-----------	-----------

Bydliště: *do 10 km*   *20 – 30 km*   *30 – 50*   *50 a více*   *mimo ČR*

Dědeček z matčiny strany

Věk: *do 50*   *51 – 60*   *61 – 70*   *70 a více*   *nežijící*

V důchodu	Pracující
-----------	-----------

Bydliště: *do 10 km*   *20 – 30 km*   *30 – 50*   *50 a více*   *mimo ČR*

Babička z otcovy strany

Věk: *do 50*   *51 – 60*   *61 – 70*   *70 a více*   *nežijící*

V důchodu	Pracující
-----------	-----------

Bydliště: *do 10 km*   *20 – 30 km*   *30 – 50*   *50 a více*   *mimo ČR*

Dědeček z otcovy strany

Věk: *do 50*   *51 – 60*   *61 – 70*   *70 a více*   *nežijící*

V důchodu	Pracující
-----------	-----------

Bydliště: *do 10 km*   *20 – 30 km*   *30 – 50*   *50 a více*   *mimo ČR*